

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

อัจศรา ประเสริฐสิน^{1,*}, สมพร วันประกอบ², ขวัญใจ ฤทธิ์คำพร³

¹ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์

³ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: 5 October 2019

Revised: 17 April 2020

Accepted: 21 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จำนวน 11 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ควรพิจารณาใน 7 แนวทาง ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม และ (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ให้มีลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการได้ ทั้งนี้ในออกแบบกิจกรรมควรมีการพิจารณาถึงคุณลักษณะและบริบทที่แตกต่างกันของผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: ubib_p@hotmail.com

A Study of the Approach for Promoting Student's Characteristics Based on the Twelve Core Values of Thai People

Ujsara Prasertsin^{1,*}, Somporn Wanprakob², Kwanjai Ritkumrop³

¹ Education and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

² Mahapruttaram Girls' School under the Royal Patronage of her Majesty the Queen

³ Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

Received: 5 October 2019

Revised: 17 April 2020

Accepted: 21 April 2020

ABSTRACT

This research aimed to study the approach for promoting student's characteristics based on the twelve core values of Thai people. The key informants were eleven experts involving with learners in primary schools, secondary schools, and universities. The research instruments were an in-depth interview form and a focus group note taking form. The data from the interviews and focus group discussion were analyzed with content analysis. The results of the research revealed that there were seven approaches for consideration in promoting student's characteristics: (1) the importance of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (2) the method/process for evaluating the student's characteristics; (3) the norms of the scales to assess student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (4) the guidelines for development and characteristics of the manual; (5) the promotion of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (6) the taking of the assessment results of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people to be applied in developing and promoting students and techniques that help to promote the twelve core values; and (7) the factors that have roles in assessing and developing student's characteristics based on the twelve core values of Thai people. The results of this research can be used as the approach for designing activities to develop student's characteristics to be in accordance with the twelve core values of Thai people. As such, in designing the activities, the different characteristics and contexts of students should be taken into consideration.

Keywords: Twelve core values of Thai people, Development of student's characteristics

*Corresponding Author; Email: ubib_p@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวข้องกับคน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมของบุคคล เป็นพื้นฐานของพลังขับเคลื่อนจากความรู้สึภายในที่ช่วยตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไรหรือไม่ทำอะไร การปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนในสังคมการฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นการสร้างวิธีการคิดที่ถูกต้องอันเป็น การพัฒนาคุณภาพของคนและพัฒนาคุณภาพของสังคมจึงควรเป็นวาระการพัฒนาอันสำคัญในการปฏิรูปคน (National Reform Council, 2015) โดยในปีพุทธศักราช 2557 รัฐบาลในนามของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับ “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” ขึ้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกาศรับนโยบาย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยการสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย (8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก การเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็ง ทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ ของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้า เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของบุคคล โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มวัยรุ่นที่พบปรากฏการณ์ความรุนแรงที่มี ผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อันเป็นผลมาจากการขาดคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง (Aphipanyo and Wangsuwan, 2010) ดังนั้นการปลูกฝังด้านค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ส่ง ผลกระทบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งประเทศ จำนวน 1,532 คน ระหว่างวันที่ 22-27 กันยายน 2557 ของสวนดุสิตโพล พบว่า การจะปลูกฝัง “ค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ” ให้ได้ผล ในทางปฏิบัติ ประชาชนคิดว่าควรให้ความสำคัญดังนี้ อันดับ 1 ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ แทรกเนื้อหาในบทเรียน ทุกระดับชั้น 36.41% อันดับ 2 ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะนายๆ รมต. นักการเมือง ข้าราชการ 27.64% อันดับ 3 ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ 21.66% อันดับ 4 ต้องเริ่มที่ตัวเอง มีจิตสำนึก ตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองที่ดี 14.29% ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นความคิดเห็น เบื้องต้นในการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ ในแต่ละด้าน แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลนี้อาจไม่เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลัก ของคนไทย 12 ประการ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางเพื่อนำไปพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ทั้งในด้านของความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการ และปัจจัยที่ช่วยใน การพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ครู อาจารย์ จำนวน 5 ท่าน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จำนวน 1 ท่าน รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ไม่นต่ำกว่า 3 ปี
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
3. ดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง พฤษภาคม-กันยายน พ.ศ. 2561

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

จากการที่รัฐบาลในนามของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปีพุทธศักราช 2557 ได้ประกาศ “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แสดงบทบาทออกมารับกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศรับนโยบาย คสช. ในการสร้างค่านิยมคนไทยใหม่ (Ministry of Education, 2014) ประกาศภายหลังประชุมผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่า ที่ประชุมได้หารือถึงการสร้างค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย (8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้นำค่านิยม 12 ประการใส่ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ (Ministry of Education, 2014) กรปลัดกระทรวงศึกษาธิการเปิดรายละเอียดแผนยุทธศาสตร์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ก่อนเสนอรมว.พิจารณา เมื่อวันที่ 13 ต.ค. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยว่า ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของสำนักงานปลัด (สพ.ศธ.) เสร็จแล้ว แบ่งเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 1 การรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างตระหนักเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ให้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน ข้าราชการครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 บูรณาการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไว้ในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมคนไทย 12 ประการไปสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาที่ผ่านมาของ Suandusitpoll Suan Dusit University (2015) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,532 คน ระหว่างวันที่ 22 - 27 กันยายน 2557 สรุปผลได้ ดังนี้

1. “ค่านิยม” ของ คสช. ที่ประชาชนให้ความสำคัญ อันดับ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 96.13% อันดับ 2 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 90.80% อันดับ 3 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 87.28% อันดับ 4 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง 82.30% อันดับ 5 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 80.12% อันดับ 6 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 79.88% อันดับ 7 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัว 78.40% อันดับ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 75.79% อันดับ 9 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 75.14% อันดับ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสฯ 72.55% อันดับ 11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลสฯ 71.29% อันดับ 12 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 70.68%

2. ประชาชนเห็นด้วยกับ “ค่านิยม 12 ประการ” ของ คสช. มากน้อยเพียงใด? อันดับ 1 เห็นด้วยมาก 64.44% เพราะเป็นเรื่องสำคัญ เป็นค่านิยมที่คนไทยทุกคนควรมี หากทำได้จริงประเทศชาติจะสงบและน่าอยู่มากขึ้น ฯลฯ อันดับ 2 ค่อนข้างเห็นด้วย 31.34% เพราะบ้านเมืองประสบปัญหาวิกฤติมานาน ควรเร่งฟื้นฟูเยียวยา โดยเฉพาะเรื่องจิตสำนึกของคนไทย ฯลฯ อันดับ 3 ไม่ค่อยเห็นด้วย 2.46% เพราะเป็นไปได้ยาก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแนวคิดของคนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ฯลฯ อันดับ 4 ไม่เห็นด้วย 1.76% เพราะควรเร่งแก้ปัญหาอย่างอื่นก่อน หากกฎหมายเข้มงวด เศรษฐกิจดี คุณภาพชีวิตคนก็จะดีขึ้น ฯลฯ

3. การจะปลูกฝัง “ค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ” ให้ได้ผลในทางปฏิบัติ ประชาชนคิดว่าควรทำอย่างไร? อันดับ 1 ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ แทรกเนื้อหาในบทเรียนทุกระดับชั้น 36.41% อันดับ 2 ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะนายฯ รมต. นักการเมือง ข้าราชการ 27.64% อันดับ 3 ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ 21.66% อันดับ 4 ต้องเริ่มที่ตัวเอง มีจิตสำนึก ตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองที่ดี 14.29%

ดังนั้น การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้สร้างค่านิยมคนไทยใหม่ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จึงมีความจำเป็นที่ทางหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะได้มีบทบาทร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ดำรงตนเป็นไปตามนโยบายนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติของเรา

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบการศึกษาพหุกรณี (Multiple case studies) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ครู อาจารย์ จำนวน 5 ท่าน และหัวหน้าการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคือ เป็นผู้ที่มี

ประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ
อุดมศึกษา ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ คือ (1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ (2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อ
ใช้ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ฉบับถูกพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 7
ประเด็น ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/
กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้
ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และ
การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบ
สัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มด้วยวิธีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)
จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยการหาความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective
Congruence: IOC) ซึ่งผลการพิจารณาพบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์และได้ปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อพัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ประเด็นหลัก และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสนทนากลุ่ม
ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 ท่าน โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เฉลี่ยท่านละ 1 ชั่วโมง
30 นาที และดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 ท่าน ใช้ระยะการสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และ
การสนทนากลุ่ม มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวของ Miles and Huberman, (1994) ประกอบด้วย
(1) การจัดระเบียบข้อมูล (2) การแสดงข้อมูล และ (3) การหาข้อสรุป การตีความและการยืนยันข้อมูล โดยการวิจัย
ครั้งนี้ดำเนินการจัดหมวดหมู่ของรหัสข้อความเข้าด้วยกันและนำเสนอเป็นประเด็นย่อย (Categories) ทั้งสิ้น 7
ประเด็น ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/
กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้
ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และ
การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

ผลการวิจัย

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 ท่าน สามารถสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“มีความสำคัญมากสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ผู้เรียนควรมีติดตัว” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8

“เน้นเรื่องจิตอาสา ไม่เห็นแก่ตัวทำให้เด็กเห็นความสำคัญ มีน้ำใจในการช่วยเหลือมากขึ้น” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3

“ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความสำคัญมาก หากปฏิบัติได้จนเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องปกติของชีวิต เพราะเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ต่อการดำรงชีวิตอย่างมีปกติสุขภายใต้สภาวะที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในยุคปัจจุบัน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10

ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะด้านนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถลดปัญหาการขัดแย้งในการเผชิญกับปัญหาในสังคมปัจจุบันได้ (2) การพัฒนาความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ โดยการพัฒนาคุณลักษณะในด้านนี้ จะช่วยให้ ผู้เรียนไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจ กิเลส มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของพระพุทธศาสนา (3) การพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี, จิตอาสา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีปกติสุขภายใต้สภาวะที่เปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน และ (4) การรักษาความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การส่งเสริมผู้เรียนในด้านนี้ถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยรักษาความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

2. วิธีการ/กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน

“ในบางหัวข้อ อยากให้เข้าไปถามกับเด็กในโรงเรียน ณ ขณะนั้นว่ามีสถานการณ์แบบนั้นเกิดขึ้นหรือเปล่า แล้วจะสะท้อนให้เห็นความจริงว่าไอ้ค่านิยม 12 ประการเนี่ยของโรงเรียนในตอนนั้นเป็นอย่างไร” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4

“การวัดและประเมินจากตัวนักเรียนถือเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ควรวัดจากนักเรียนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นเรื่องของความรู้สึกแล้วแต่เค้าจะรู้สึก และไม่รู้ว่าเป็นมาตรฐานของสังคมมั้ย และบางครั้งการทำแบบสอบถามเด็กอาจมีการขี้เกียจทำให้มีการทั้งดั่งบ้าง ดังนั้นผลที่ออกมาจึงไม่อาจจะตอบได้” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1

แนวทางในการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย 4 วิธีการสำคัญได้แก่ (1) การใช้แบบสังเกต โดยในการใช้แบบสังเกต จะมีความสะดวกซึ่งสามารถใช้ได้ง่าย และส่งผลให้การประเมินมีความตรงมากยิ่งขึ้น (2) การถามข้อมูลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยการประเมินในบางสถานการณ์ การเข้าไปสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะทำให้เห็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ซึ่งจะทำให้การประเมินตรงกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น (3) การใช้สมุดบันทึกพฤติกรรม โดยการให้ครูประจำชั้นเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของผู้เรียน ซึ่งครูประจำชั้นเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดจึงทำให้สามารถเห็นพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และ

(4) การประเมินโดยครู เนื่องจากครูที่สอนในรายวิชาต่าง ๆ จะมีความเข้าใจนิยามของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในแต่ละด้านอยู่แล้ว การที่ให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็กจะทำให้สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในการประเมินโดยครูผู้สอนนั้น อาจมีการพิจารณาจำนวนข้อในการประเมินให้มีจำนวนน้อยลงเพื่อความสะดวกในการประเมินที่ง่ายขึ้น

3. เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“มีความเหมาะสม เนื่องจากสร้างมาจากเนื้อหาที่มีความครอบคลุมของทุกองค์ประกอบ วัดได้ตรงจุดมุ่งหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9

“ทางผู้วิจัยได้ทำเกณฑ์ของมาตรวัดเหมาะสมแล้ว ตามลักษณะของผู้เรียน ควรมีการวัดโดยครูผู้สอนบ้าง เนื่องจากผู้เรียนบางส่วนไม่ได้ตั้งใจทำแบบวัด และไม่เข้าใจข้อคำถาม ส่งผลให้ผลการประเมินมีความคลาดเคลื่อน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11

พิจารณาใน 2 ส่วน คือ ด้านความเหมาะสมและด้านข้อควรปรับปรุง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ด้านความเหมาะสมของเกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วย มาตรวัดมีการวัดที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งทางด้านจิตพิสัย พุทธิพิสัย และทักษะพิสัย มีความทันสมัย มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และมีการใช้สถิติพร้อมการแปลความหมายของคะแนนที่เหมาะสม และ (2) ด้านข้อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วย ด้านของการเพิ่มผู้ประเมินจากการที่ให้ผู้เรียนประเมินด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนบางคนอาจมีความไม่ตั้งใจในการทำแบบประเมิน จึงอาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น การให้ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยจะทำให้การประเมินมีความตรงมากขึ้น, นอกจากนี้การพิจารณาข้อคำถาม ที่ควรมีความเหมาะสมที่สามารถเข้าใจได้ทั้งครูและผู้เรียน เนื่องจากคำถามการประเมินในบางข้อระดับความคิดของผู้เรียนอาจจะไม่เข้าใจและส่งผลให้เกิดการตอบที่ไม่ตรงประเด็นได้

4. แนวทางการพัฒนาและลักษณะของคู่มือ

“ควรเป็นชุดกิจกรรมเพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตสำนึกผ่านกิจกรรมหรือเกม และแนวทางการพัฒนาคู่มือให้กับผู้ปกครองเพื่อเป็นการสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งบ้านและโรงเรียน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

“ในคู่มืออาจจะมีแนวทางให้เห็นว่าจะต้องร่วมมือ บริหารจัดการกับชุมชนอย่างไร ในบริบทของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนในการเข้ามามีส่วนร่วม” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2

“เนื่องจากอาจมีบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่จำเป็นจะต้องนำคู่มือการดำเนินการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียนไปใช้ ดังนั้นคู่มือที่พัฒนาออกมาควรมีลักษณะขั้นตอน รายละเอียดการใช้งานค่อนข้างเข้าใจง่าย” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8

(1) แนวทางการพัฒนาคู่มือ ในการพัฒนาคู่มือนี้ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการใช้คู่มือ เช่น ผู้สอน ที่ได้รับมอบหมายในการสอนผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ รวมถึงการทำสัมภาษณ์ตัวผู้เรียนเอง เพราะมีหน้าที่ในการศึกษาคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12

ประการ ซึ่งจะทำให้ได้คู่มือที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัดจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นคู่มือที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนคนไทยโดยตรงอีกด้วย

(2) ลักษณะของคู่มือ ด้านลักษณะของคู่มือที่เหมาะสม ควรมีการระบุรายละเอียดเป็นลักษณะของชุดกิจกรรมพร้อมมีการยกตัวอย่างประกอบ โดยมีการระบุขั้นตอน รายละเอียดของกิจกรรมการใช้งานที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ มีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งมีขนาดรูปแบบอักษรอ่านง่าย และสวยงาม เพื่อความสะดวกเมื่อครูนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้ และยังเป็นประโยชน์ให้ผู้ปกครองสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนเมื่ออยู่ที่บ้านได้อีกทางหนึ่ง หรือแม้กลุ่มบุคคลอื่นที่มีความสนใจในการนำกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มต่าง ๆ ก็สามารถนำไปใช้ได้ง่ายมากขึ้น นอกจากนี้อาจมีการระบุแนวทางในการร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนอื่นด้วย เช่น แนวทางในการร่วมมือบริหารจัดการกับชุมชน หรือบริบทสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษาให้เกิดแนวทางความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน และในส่วนของผลการประเมินผล ควรมีการระบุตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ชัดเจน โดยมีการระบุนิยามปฏิบัติการ และเครื่องมือวัดที่ชัดเจน เนื่องจากการมีบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่จำเป็นต้องใช้คู่มือการดำเนินการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียนไปใช้ จะช่วยให้มีความเข้าใจและมีมาตรฐานการประเมินที่ตรงกัน นอกจากนี้ควรมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ส่วน จากครูผู้สอนและครูประจำชั้นเพื่อนำมาค่าเฉลี่ยและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน โดยเมื่อจบการศึกษารายเทอม นำคะแนน 2 ส่วนมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินที่สอดคล้องกันและมีความตรงในการประเมินมากขึ้น

5. การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“นำใบปฐมนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีการเสริมสร้างค่านิยมให้ผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ด้วยการสอนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำงานศิลปะ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวางแผน แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและนำไปปรับปรุง สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ”
– ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

1) การดำเนินการ ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ควรมีลักษณะของการใช้ชุดกิจกรรม โดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนหรือสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนได้ เช่น การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีการเสริมสร้างค่านิยมให้ผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ด้วยการสอนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำอาหาร การทำงานศิลปะ การแสดง บทบาทสมมติ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวางแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและนำไปปรับปรุง สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ และสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ตั้งแต่กิจกรรมการเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ การสวดมนต์เจริญสติ การเรียน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิบัติตามข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การจัดกระเป๋ การเล่นเกม การทำความเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับและปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการได้ในชีวิตประจำวันด้วย, นอกจากนี้การจัดกิจกรรมโดยให้ความสำคัญตามความต้องการของผู้เรียนเองก็เป็นส่วนสำคัญในการให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมใด ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาจมีการสอบถามความคิดเห็นจาก

ผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเองพร้อมทั้งสามารถส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

“พ่อแม่ผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูกหลาน โดยผู้ปกครองเองก็ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเสริมสร้างค่านิยม 12 ประการ เสียก่อน จึงจะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่บุตรหลานได้ เมื่อมีทัศนคติที่ดี ค่านิยมที่ดีก็จะตามมา” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

2) การร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยย่อยในระดับครอบครัว ครู อาจารย์ ผู้บริหารในสถานศึกษา ชุมชน ไปจนถึงในระดับนโยบายจากภาครัฐและเอกชน โดยผู้ปกครองเองก็ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเสริมสร้างค่านิยม 12 ประการ ผู้สอนควรปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ โดยสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน รวมถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้เรียน ชุมชนให้ความร่วมมือ และร่วมกันช่วยประชาสัมพันธลงในพื้นที่ของตนเอง และรัฐบาลช่วยในเรื่องของการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และพิจารณางบประมาณให้เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายที่กำหนด

6. การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม

“สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือครูผู้สอน และครูประจำชั้นอาจมีการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยไม่ต้องบอก เพื่อเป็นการวัดคุณลักษณะในแต่ละประการได้” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11

1) การนำไปใช้ ในการพิจารณาผลการประเมิน หากพบว่าผู้เรียนมีคะแนนค่านิยมตัวไหนต่ำก็ให้พิจารณาโดยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง การฝึกอบรม การจัดค่าย กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้ควรมีการพิจารณาลำดับความสำคัญในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนแต่ละด้าน และพิจารณาว่าคะแนนค่านิยมด้านใดต่ำกว่าจึงให้การช่วยเหลือในด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดก่อน นอกจากนี้อาจต้องวิเคราะห์ว่าค่านิยมด้านใดมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเป็นลำดับก่อนและหลัง ทั้งนี้เนื่องจากในบริบทแต่ละสถานศึกษาอาจมีความจำเป็นในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน เช่น บางสถานศึกษาต้องให้การช่วยเหลือเร่งด่วนในบางเรื่อง โรงเรียนต่างจังหวัดอาจจำเป็นอีกเรื่อง โรงเรียนในตัวเมืองอาจต้องดูแลอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งทำให้มีการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาค่านิยมแต่ละด้านแตกต่างกันได้

“วิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การจัดการเรียนการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาตามเอกัตภาพและการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญาความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำและช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวคิดของจิตวิทยาการเรียนรู้ที่ต้องนำความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9

2) เทคนิคเสริมที่นำมาใช้ ในการจัดประสบการณ์ผ่านรูปแบบสื่อการเรียนการสอนนั้น ควรมีการนำแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำสมุดบันทึกกิจกรรมและการให้การเสริมแรงทางบวก โดยการเสริมแรงทางบวกนั้น เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ควรมีการเสริมแรง เช่น การให้คำชมเชย หรือการให้รางวัล เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิด

ความภาคภูมิใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวซ้ำอีกในอนาคตได้, นอกจากนี้การจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นอีกเทคนิคที่สำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความสามารถของตนเองทีละน้อยตามลำดับขั้น

7. ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย

12 ประการ

“ปัจจัยสนับสนุนที่มีบทบาทสำคัญต่อการวัดประเมินและการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาอีกด้วย” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับผู้บริหาร ต่างมีส่วนช่วยในการสนับสนุนต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน เพราะมีบทบาทสำคัญต่อการสอน และกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อผู้เรียนมากที่สุด นอกจากนี้เพื่อนและผู้ปกครองก็มีส่วนในการพัฒนาผู้เรียนด้วยเช่นกัน เนื่องจากลักษณะนิสัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนนั้น เกิดจากการถูกหล่อหลอมจากการเลี้ยงดูของครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่อยู่รอบตัวนั่นเอง ปัจจัยด้านจิตวิทยา การนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยามาใช้ จะช่วยให้สามารถเกิดการเรียนรู้การพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน การสร้างสื่อในรูปแบบของชุดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการที่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นผู้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก (coach) มากกว่าการสอน (teach) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอิสระในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง, ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอน มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนได้ตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเอง โดยมีครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องคอยช่วยในการให้คำแนะนำ, ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านกฎระเบียบ นโยบายของสถานศึกษา ควรมีการตั้งกฎระเบียบที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลัก 12 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การสแกนนิ้วในการเข้าเรียนให้ถือเป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่ต้องปฏิบัติตาม และการตั้งกฎระเบียบที่มีความเข้มงวด เช่น การลอกข้อสอบหากพบให้มีการล่อลวง ส่งผลให้เด็กคนอื่นมีความตระหนักในการทำตามกฎระเบียบมากขึ้น

“ในอีกด้านอุปสรรคขัดขวางคือตัวของค่านิยมเองที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเข้าใจยาก ปฏิบัติจริงได้ยาก เริ่มต้นที่การตีความแต่ละคนก็เข้าใจไม่ตรงกันแล้ว” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

“ในส่วนของปัจจัยขัดขวางในมุมมองของข้าพเจ้า คือ นโยบายจากทางภาครัฐที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่มีความต่อเนื่องของนโยบายซึ่งอาจส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนา” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

2) ปัจจัยขัดขวาง ในด้านปัจจัยขัดขวาง ปัจจัยด้านบุคคล โดยเฉพาะภายในตัวผู้เรียนเอง ซึ่งอาจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการไม่ถูกต้อง ซึ่งบางครั้งก็อาจทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อค่านิยมอันเนื่องมาจากมีอคติทั้งจากกระแสสังคม การเมือง พ่อแม่ผู้ปกครอง อคติทางการเมืองนอกจากจะทำให้ประเทศชาติวุ่นวายแล้ว ยังทำให้พ่อแม่พี่น้องทะเลาะกัน โดยการการรับรู้ที่ไม่เหมาะสมอาจมาจากการนำเสนอข่าวผ่านช่อง

ทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับค่านิยมในแง่ลบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนคล้อยตามสื่อได้ นอกจากนั้นนโยบายจากภาครัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ต่อเนื่องก็เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผู้เรียนเช่นกัน รวมถึงลักษณะของค่านิยมในแต่ละด้านเองที่มีความเป็นนามธรรม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจได้ยาก การตีความที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความเข้าใจต่อค่านิยมที่ไม่ตรงกันจึงมีความยากในการปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเด็นดังนี้ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม, ความเข้มแข็งทั้งทางกายและใจ, การเป็นพลเมืองที่ดี จิตอาสา และความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย การใช้แบบสังเกต, การสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, การใช้สมุดบันทึกพฤติกรรม และการประเมินโดยครู (3) เกณฑ์ปกติของมาตรฐานคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม มีความครอบคลุมทั้งด้านจิตพิสัย พุทธพิสัย และทักษะพิสัย และข้อปรับปรุง ควรเพิ่มผู้ประเมิน และพิจารณาข้อคำถามให้มีความเหมาะสมมากขึ้น (4) แนวทางการพัฒนาและลักษณะคู่มือ ควรมีการบูรณาการละเอียดคู่มือที่ง่าย สั้น กระชับ สะดวกต่อการนำไปใช้ (5) การส่งคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย ควรมีการใช้ชุดกิจกรรม และการร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน (6) การนำผลการวัดประเมินฯ ไปใช้ ควรพิจารณาความแตกต่างของผู้เรียนและส่งเสริมให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน และการใช้เทคนิคเสริมต่าง ๆ เช่น การเสริมแรง การทำสมุดบันทึก (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการประเมินและพัฒนาฯ ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยขัดขวาง ปัจจัยด้านบุคคล โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ควรมีการใช้ชุดกิจกรรม โดยมีการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมที่มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความโดดเด่น แปลกใหม่ ให้เกิดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งสามารถสอดแทรกไปในวิชาเรียน กิจกรรมเสริม หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kloydee, Thongtab, and Intrakuncid (2015) ที่พบว่า การพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การนำเข้าสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การสร้างความตระหนักด้วยวิธีการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม และการสร้างความเข้มแข็งในการกำกับและติดตามการดำเนินงาน และงานวิจัยของ Choothong, Suksawat, and Na Ranong (2017) ที่ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษากลุ่มนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีคะแนนจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวตามปกติ

นอกจากนี้ผลการวิจัยในการนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน ควรมีการจัดการในลักษณะของกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง การฝึกอบรม การจัดค่าย กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ผ่านรูปแบบสื่อการเรียนการสอน โดยเป็นการนำแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ซึ่งเทคนิคที่ช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การเสริมแรงทางบวก และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเสริมแรงทางบวกนั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความถี่ของพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น (Eiamsupasit, 2010) และงานวิจัยของ Yayod (2017) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบหลักในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) กิจกรรมจิตศึกษาเสริมปัญญาเชิงบวก 3) สัมพันธภาพที่ดี 4) การตระหนักรู้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น และ 5) การเป็นแบบอย่างที่ดี และในงานวิจัยของ Suksawat and Namsomboon (2017) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาค่านิยม ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยม เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของค่านิยมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ได้

และจากผลการวิจัยที่พบว่าในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยย่อยในระดับครอบครัว ครู อาจารย์ ผู้บริหารในสถานศึกษา ชุมชน ไปจนถึงในระดับนโยบายจากภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับการวิจัยของ Geena and Geena (2018) ที่ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ โรงเรียนบ้านแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ เริ่มจากการรับทราบนโยบายจากรัฐบาล นำมาประชุมวางแผนดำเนินงานของโรงเรียน การสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนทุกรายวิชา การบูรณาการผ่านกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีความโดดเด่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือขับเคลื่อนค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการกับ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา วัดสว่างบันเทิง ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอแม่ริม ตลอดจนหน่วยงานราชการที่อยู่ภายใต้ตำบลแม่สา การสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนเป็นตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นต้นแบบการส่งเสริมค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ รวมถึงงานวิจัยของ Prayartsub and Suriyachaivatana (2015) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ครู อาจารย์ ภาวะเปี่ยม นโยบายของสถานศึกษา ผู้ปกครอง สังคม ชุมชน สื่อโซเชียล โดยครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม (Panit, 2013) และงานวิจัยของ Innsa, Ruannakarn,

and Piromjitpong (2016) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ นิสัยการเรียนรู้ เจตคติต่อความมีระเบียบวินัย ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น สภาพชุมชน พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ร้อยละ 69.60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางการพัฒนาและลักษณะคู่มือจากผลวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาคู่มือที่เหมาะสมเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียน และสามารถนำแนวทางในการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางของลักษณะชุดกิจกรรมตามแนวทางที่ได้จากผลการวิจัย เช่น การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อแสดงผลในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการได้อย่างชัดเจน และจากผลการวิจัยด้านปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน พบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านจิตวิทยา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ahipanyo, S. and Wangsuwan, N. (2010). *The Construction and Development of Model for Youth's Violent Behaviors Adjustment According to Buddhist Approach* (Research Report). Phra Nakhon Si Ayuthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Choothong, W. Suksawat, J. and Na Ranong, L. (2017). The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on Modeling Technique to Develop Public-Mindedness of Lower Secondary Students at Ban Teng (Rueanchoonprachasan) School in Phatthalung Province. *Journal of Education Prince of Songkla University*, 28(3), 72-82. (in Thai)
- Eiamsupasit, S. (2019). *Theory and Techniques in Behavior*. 9th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

- Geena, Y. and Geena, R. (2018). *Morality of 12 Basic Values Promoting Model of Mae Sa School, Mae Rim, Chiang Mai*. [Online]. Retrieved December 8, 2019, from: http://repository.rmutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/724/rmutrconth_78.pdf?sequence=1&isAllowed=y (in Thai)
- Innsa, K. Ruannakarn, P. and Piromjitpong, S. (2016). Factors Affecting to Mattayomsuksa 3 Student's Disciplines under Udonthani Education Service Area Office. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 22(Special), 39 - 48. (in Thai)
- Kloydee, W. Thongtab, S. and Intrakuncid, P. (2015). Strategies for Driving 12 National Core Values into Implement in Basic Education Schools. *National Defence Studies Institute Journal*, 6(2), 57 -67. (in Thai)
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis an Expanded Sourcebook*. Thousand Oak; CA Sage Publication.
- Ministry of Education. (2014). *The 12 core values of Thai people according to the NCPO policy*. [Online]. Retrieved January 8, 2020, from: <http://www.moe.go.th>. (in Thai)
- National Reform Council (2015). *Agenda 4: Agenda for values, morality, ethics for good citizenship and perfect humans. Secretariat of the House of Representatives*. [Online]. Retrieved Jan 8, 2020, from: <https://www.parliament.go.th/>. (in Thai)
- Panich, J. (2013). *Development Learning into the 21st Century*. Bangkok: Siam Commercial Foundation. (in Thai)
- Prayartsub, P. and Suriyachaivatana, P. (2015). The School Administrators' Roles on Learner Characteristic development toward world-class standard school under the secondary educational service area office 4 Pathumthani Province. *VRU Research and Development Journal of Humanities and Social Science*, 10(2), 89-99. (in Thai)
- Suandusitpoll, Suan Dusit University. (2015). *Poll supports 12 values, focusing on patriotism, monarchy*. [Online]. Retrieved Jan 15, 2019, from: <https://mgronline.com/daily/detail/9570000111607>. (in Thai)
- Suksawat, S. and Namsomboon, M. (2017). The Development of Patriotism Religion and Monarchy Values using Value Clarification Process of Matthayomsuksa 5 Students. *Veridian E-Journal (Humanities, Social Sciences and Arts), Silpakorn University*, 10(2), 1040-1059. (in Thai)
- Yayod, I. (2017). A Management Model to Develop Desirable Characteristics of Students with the Use of Boy Scout Activities. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 17(2), 80-90. (in Thai)